

6. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни / Н. Пезешкиан. – СПб. : Речь, 2004. – 288 с.
7. Шнейдер Л. Б. Семейная психология / Шнейдер Л. Б. – М. : Мысль, 2005. – 765 с.

Ильченко И. С., Байда С. П. ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ГОТОВНОСТЬ К СУПРУЖЕСКОЙ ЖИЗНИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Подготовка к семейной жизни это сложный целостный процесс, показателем результативности которого является готовность молодых людей правильно строить свои отношения в супружеской жизни. В связи с тенденцией к резкому омоложению брака актуальной является проблема подготовки молодежи к браку. В этом смысле психологический контекст понятия «готовность» заключается в приобретении личностью системы установок и навыков, которые определяют его эмоционально-положительное отношение к браку и позволяют адаптироваться к новой социальной роли.

Ключевые слова: *психологическая готовность, брачная жизнь, способность к браку, супружеское взаимопонимание.*

I'chenko I. S., Bayda S. P. PSYCHOLOGICAL READINESS FOR FAMILY LIFE: THEORETICAL ASPECT

Preparation for family life is a complex holistic process, measure the effectiveness of which is the willingness of young people the right to build their relationship in marriage. In connection with the tendency to rapid rejuvenation actual marriage arises a problem of training young people for marriage. In this sense, the psychological context of the concept of «readiness» is the acquisition of individual units and skills that define her emotional and positive attitude to marriage and can adapt to new social roles.

Keywords: *psychological readiness, and married life, the ability to marriage, marital understanding.*

УДК 159.955

Карпенко В. В. (м. Львів)

**ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ УСТАНОВОК
НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ЮРИДИЧНИХ ЗАДАЧ**

В статі пропонується варіант набору психодіагностичного інструментарію для дослідження механізмів та способів вирішення професійних юридичних задач та результати емпіричних досліджень з використанням цього набору методик. Також проведений теоретичний аналіз положень психології установки та нейролінгвістичного програмування в контексті задачного підходу при моделюванні юридичної діяльності.

Ключові слова: *задачний підхід, юридичні задачі, установка, міжкульова асиметрія, чуттєві модальності, нейролінгвістичне програмування, репрезентативні системи.*

Актуальність. Україна сьогодні з одного боку характеризується одним з найвищих в Європі рівнем злочинності, з другого – низьким рівнем довіри до працівників правоохоронної сфери (міліціонерів, прокурорів, суддів, адвокатів). Крім того, до сьогоднішнього часу дискусійними залишаються: питання змісту та критеріїв психологічного добору до профільних міліцейських вишів; зміст, форми, методи спеціальної та юридичної підготовки правоохоронців – юристів; психологічний супровід під час навчання правоохоронців та їхньої професійної діяльності після отримання диплому. Зокрема, недостатньо вивченою є проблема використання та формування у правоохоронців умінь швидко, якісно та у правовому полі вирішувати складні різнорівневі професійні задачі.

Стан дослідження проблеми. Аналіз психологічних досліджень особистості правоохоронця (юриста, міліціонера та інших), структури, характе-

ристик його професійної діяльності та здатності приймати рішення в складних умовах, які, як правило, є науковими пріоритетами юридичної психології (С. В. Асямов, Ю. С. Пулатов [2], Ю. В. Чуфаровський [23], Л. І. Казміренко [1], М. В. Костицкий [14], М. І. Єнікеев [10], В. Л. Васильєв [7], В. Г. Андрюсюк [1], А. М. Бандурка [3], С. П. Бочарова [3], В. Й. Бочелюк [5] та ін.) та свідчить про наступне. Практично відсутні як теоретичні, так і емпіричні пошуки в напрямках вивчення саме психологічних механізмів та закономірностей готовності ефективно та професійно діяти, вирішувати складні задачі правоохоронної діяльності. Також малодослідженими в традиційних підходах юридичної психології є проблеми самого процесу вирішення таких задач, зокрема, його внутрішньо-психологічних механізмів та закономірностей.

Окрім того, на наш погляд, доволі роз'єднаними як серед психологічних шкіл, так і галузей психології (юридична, інженерна психологія, психологія мислення, нейролінгвістичне програмування, психологія творчості та інші) є дослідження наступних проблем:

- сприйняття, відображення умов задачі з точки зору індивідуально-типологічних особливостей цього процесу;
- переробки інформації, особливості та закономірності самого процесу прийняття правильних, адекватних та нестандартних, тобто творчих рішень (способи, напрямки, стратегії, рівні ефективності вирішень) та їхніх психологічних детермінант;
- презентації, представлення самого рішення, особливості її вербалізації;
- психологічної готовності до вирішення задачі;
- спеціально організованої психологічної підготовки до ефективного, оптимального, а також творчого розв'язання задачі [1; 2; 4; 5; 7; 8; 9; 11; 12; 21; 22; 25].

Тому *метою статті* є теоретичний аналіз та емпіричне дослідження впливу психологічних установок на розв'язання студентами юристами юридичних задач.

Психологічна готовність до виконання будь-якої діяльності аналізувалася та досліджувалася в рамках психології достатньо давно. І, в розумінні більшості дослідників, синонімом поняття «готовність» є термін «установка» [4; 6; 10; 21]. Та на наш погляд, в першу чергу представникам грузинської психологічної школи Д. М. Узнадзе [21], І. Т. Бжалава [4], Ш. А. Надірашвілі [16], В. Г. Норахідзе [18], А. С. Прангішвілі [19] найбільш успішно вдалося подолати спрощене бачення установки та в їхній інтегративній теорії відбулося об'єднання всіх чинників, які визначають поведінку та різні види діяльності на основі такої провідної її детермінанти як готовність або установка.

Установка (за положеннями школи Д. М. Узнадзе [21]) є попередньою несвідомою готовністю людини до якої-небудь дії та визначає характер перебігу поведінки людини та її психічних процесів. У кожен дискретний момент своєї активності суб'єкт являє собою своєрідний модус психофізіологічних сил, де заздалегідь, до початку активності, міститься ескіз майбутньої поведінки, основні її етапи та мобілізуються відповідні інтелектуальні, афективні та фізіологічні компоненти. Згідно з Д. М. Узнадзе, стан готовності суб'єкта до активності у вигляді конфігурації його психофізіологічних сил визначається як стан актуальної установки [21]. Також школою Д. М. Узнадзе виділяється фіксована установка, яка виникає при неодноразовому, як правило, спеціально організованому, навмисному або експериментальному пред'явленню людині стимулів. Реалізація фіксованих установок можлива

тільки через актуальну установку шляхом її якісного наповнення. Таким чином, будь-яка активність суб'єкта протікає на ґрунті актуальної установки, яка може бути призупинена його активною свідомістю в разі неадекватності поведінки до об'єктивних умов. Процес фіксації установки суб'єкта відображає динамічну сторону психічної діяльності, її структуру, має суттєві індивідуальні відмінності. Важливими як в теоретичному, так і в практичному значенні є такі експериментально встановлені характеристики установки як іррадіація, генералізація, збудливість, динамічність-статичність, пластичність, грубість та угасання. Іррадіація характеризується одночасною фіксацією установки в багатьох чуттєвих модальностях (зорова, звукова, кінестетична, в т.ч. нюхова, смакова, тактильна). Не менш важливим вважається врахування внутрішньо-індивідуальної варіабельності процесу фіксації установки в одній і тій самій чуттєвій модальності. В цьому випадку фіксована установка оцінюється як варіабельна, а в протилежному – як константна. Різний перебіг фіксації установки в різних чуттєвих модальностях в одного і того ж досліджуваного оцінюється як інтермодальна варіабельність. Генералізація – перенесення ілюзій фіксованих установок на ілюзорне сприйняття різних за фізичними характеристиками об'єктів, що характеризує загальний стан готовності психіки людини як цілісності, а не окремих органів [21]. Крім того, виділяють збудливість фіксованої установки, тобто швидкість її фіксації, що визначається необхідною кількістю установочних експозицій з метою досягнення ілюзорного сприймання в контрольних експозиціях. Розрізняють низьку, середню та високу збудливість фіксованої установки.

Базовим диференційно-психологічним критерієм є динамічність-статичність фіксованої установки, який визначається кількістю ілюзорного сприймання в критичній частині досліду. Так, фіксована установка оцінюється як занадто динамічна або слаба, якщо досліджуваний виявляє до п'яти ілюзій. Динамічною фіксована установка визнається за умови наявності шести-восьми ілюзій, статичною – десять і більше.

Також установку можна охарактеризувати за її видами [21; 16]: моторна установка – готовність до фізичних дій та сенсорна – готовність відчувати та сприймати певним чином, продуктивна або практична, диспозиційна установка – визначає практичну діяльність людини. Теоретична установка зумовлює властивості, характеристики мислення та впливає на його процесуально-стратегічні характеристики при вирішенні різних задач. Соціальна установка – готовність сприймати соціальне оточення та поводитись певним чином, формується в умовах соціального середовища. Незважаючи на відмінності, вищевказані види актуальних установок мають всі властивості фіксованих установок та взаємодіють між собою.

В контексті нашого дослідження особливої уваги заслуговують характеристики та властивості теоретичної (мисленнєвої) установки. Д. М. Узнадзе [21, с.309] вказує на те, що процес мислення не може протікати абсолютно незалежно від тієї чи іншої установки суб'єкта. Кожний окремий акт мислення виступає на базі установки та представляє окремий випадок її реалізації. Під час багатократної реалізації такої теоретичної установки, спрямованої на вирішення однорідних задач, спостерігається фіксація її структурно-змістових сторін. Цим шляхом мислення на основі фіксованої установки набуває такої важливої властивості як транспозиція (перенесення) [16, с.117]. Окрім того, надзвичайно важливим є те, що у людини експериментально можна зафіксувати установку на вирішення, при якій несвідомо будуть задале-

гідь визначені як метод вирішення, так і предметна категорія дійсності, в якій підшукується потрібна відповідь. Тому можна припустити наступне: поняття установки за Д. М. Узнадзе [21], (як несвідомої готовності до різних поведінкових дій), її властивості, види та характеристики та експериментально-психологічний інструментарій дослідження являються на сьогодні одним із універсальних методів і засобів, як теоретичного аналізу, так і емпіричного вивчення психологічної готовності до професійної діяльності, включаючи її структурні компоненти [8, с.24].

Ми вважаємо, що зазначені вище характеристики установки дають змогу не тільки адекватно дослідити та зрозуміти психологічні механізми пізнавальних (зокрема, мисленнєвих) процесів, але й, відповідно до цього, ефективно організувати процес їхнього вправління, стимуляції та необхідних змін: у людини експериментально можна зафіксувати установку на вирішення, в якій несвідомо будуть задалегідь визначені як метод вирішення, так предметна категорія дійсності, в якій підшукується потрібна відповідь.

Повертаючись до юридичної діяльності та її суб'єктів необхідно необхідно зазначити, що концептуальною основою вивчення її пізнавального, мисленнєвого компоненту, на погляд багатьох дослідників, є задачний підхід, який розглядає людську діяльність як безперервний процес вирішення різноманітних задач. Задачі бувають: 1) простими і статичними; 2) складними і статичними; 3) простими і динамічними [15; 25]. Ця діяльність також може бути представлена процесом вирішення багаточисельного ряду юридичних задач: 1) стратегічних; 2) тактичних; 3) ситуаційних. Слід також підкреслити, що при певній відмінності юридичні задачі все ж є частиною, різновидом системи всіх задач, з якими людина зустрічається у своєму житті. Тому їхня структура і вирішення подібне до вирішення всіх інших задач. Відмінність полягає лише в тому, що вони існують у юридичній сфері, де навчання їхньому розв'язанню складне та ціна помилки в реальному житті при прийнятті юридичного рішення може бути дуже великою [3; 5; 14; 20; 23; 24].

Для подальшого розуміння, а також дослідження як несвідомих готовностей (включаючи їхні інтермодальні характеристики) [21] до вирішення професійних юридичних задач, так і самого процесу сприймання змісту та умов задачі, його переробки та презентації (вербалізації) результатів вирішення продуктивним і науково-практичним є підхід, якій представлений психотехніками нейролінгвістичного програмування (НЛП). Ми вважаємо за доцільне в якості теоретичних постулатів наших емпіричних пошуків використати наступні положення представників НЛП [9; 17]. Формування інформації, із якої складаються задачі в будь-якій сфері діяльності людини, відбувається через органи чуття (перцептивні канали або чуттєві модальності), за термінологією НЛП – репрезентативні системи. До них відносяться канали доступу та способи обробки, переробки інформації та її презентації: візуальні, аудіальні, кінестетичні (в т. ч. дотик, смак, нюх) а також суто людський – дискретний (поняття, логічні конструкції, презентовані, окрім слів, графіками, таблицями, діаграмами тощо). Завдяки їм людина пізнає світ і в неї створюється відповідний внутрішній досвід або поведінкові програми (установки або готовності за термінологією Д. М. Узнадзе).

Проявляються, а також діагностуються провідні модальності (різні види відчуття ті сприймання) через міміку та пантоміміку, паравербальні характеристики мови, а також за вживанням під час комунікацій та на письмі певних слів-предикатів, які відображають домінуючий канал доступу або чут-

теву модальність. Вони також можуть визначати певні типологічні характеристики людини, за визначенням НЛП [17] це: «аудіал», «візуал», «кінестет», «дискрет». Наприклад, позначаючи поняття готовність, «аудіал» може використовувати наступні слова-поняття: коментар, вислів; «візуал» – перспектива, точка зору, позиція; «кінестет» – спрямованість, поза; «дискрет» – установка. Також надзвичайно важливим є те, що саме домінуючі канали доступу (чуттєві модальності) накладають свій відбиток на формування та характеристики установок як передготовностей поведінкових реакцій.

Продуктивною, на наш погляд, у розумінні мислення та подальшій побудові структури та методів його дослідження є також використання положень теорії міжпівкульної асиметрії головного мозку. Ця теорія визначає функціональне детермінування образного, синтетичного мислення, комплексного, холістичного сприймання зовнішніх патернів структурами правої півкулі (Н. Н. Брагіна, Т. О. Доброхотова [6]), яка в нормі є безмовною. Крім того в цьому також знаходяться витoki творчого мисленнєвого потенціалу особистості (В. В. Іванов [12]). Відповідно ліва півкуля забезпечує логічне, послідовне мислення, вольову активність, вербальні та калькулятивні психічні функції. Гармонійне поєднання діяльності правої та лівої півкуль забезпечує оптимальну психічну активність. З точки зору диференційного підходу важливо врахувати, що в осіб з ознаками правопівкульової домінантності головного мозку (до них в першу чергу відносяться шульги («ліворукі»)) фіксована установка характеризується високою збудливістю, статичністю та іррадіацією. Тобто у них спостерігається стійка своєрідність динамічних характеристик психічної активності, яка полягає у швидкості фіксації і тривалим існуванням умінь, навиків, звичок та особистісних рис. Процес фіксації установки у цьому випадку забезпечується переважною участю правої півкулі головного мозку при санкціонуючій ролі лівої півкулі. Дослідження нейропсихологів, а також науковців з психології творчості і психології когнітивних процесів і наші власні дослідження підтверджують даний висновок [11; 12; 15; 25].

Метою проведеного нами емпіричного дослідження було вивчення впливу установок на вирішення юридичних задач. В якості досліджуваних виступили студенти різних років (курсів) навчання юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ у кількості 340 осіб: 200 чоловіків та 140 жінок віком від 18 до 21 року.

Психодіагностичний інструментарій підібрано відповідно до теоретичних положень щодо характеристик установок людини, домінуючих чуттєвих модальностей, латеральних відмінностей та задачного підходу в контексті аналізу юридичної діяльності: 1) модифікована нами методика Д. М. Узнадзе для вивчення візуальної та вербальної фіксованої установки; 2) методика (тест-опитувальник) визначення рукості М. Аннет; 3) набір ситуаційних професійних юридичних задач та психолінгвістичний контент-аналіз текстів вирішення задач (відповідно до положень НЛП та психосемантики). За допомогою методики вивчення візуальної та вербальної фіксованої установки досліджувались такі характеристики фіксованої установки як збудливість, динамічність-статичність, пластичність, грубість та угасання. Нами фіксувалась кількість ілюзій та швидкість переходу до без ілюзорного сприйняття стимульного матеріалу. Процедура вивчення вербальної установки полягала в одночасному пред'явленні досліджуваним на екрані за допомогою мультимедійного проектора візуального стимульного матеріалу: двох кіл червоного кольору різного розміру (одне вдвічі більше другого) 15 разів підряд. Після то-

го досліджуванним пред'являлись 15 разів на екрані 2 кола однакового розміру та пропонувалось визначити та позначити в бланку дослідження, яке коло (з правої чи з лівої сторони) вони вважають більшим. Вивчення вербальної установки (за Д.М. Узнадзе у нашій модифікації) полягало в тому, що експериментатор пропонував досліджуваному спочатку 15 карточок із написаними на них словами англійською мовою (soft, test, relax, member, magic, rumba, broker, mixer, banana, piano, riper, birma, rumba, minimum, group) а потім – 15 карток зі словами українською мовою (віск, відро, річка, тісто, пакет, варвар, іскра, острів, вихор, точка, дерево, качка, пісок, родео, список) та пропонував виконати наступну інструкцію: «Прочитайте вголос слова написані на листочку». Експериментатор визначав кількість помилок, яких припускали досліджувані у читанні слів англійською мовою (читали як український текст) та швидкість переходу на читання англійською.

Методика (тест-опитувальник) визначення рукописності М. Аннет, разом із визначенням домінуючої руки у виконанні моторних функцій (цей опитувальник складається із 12 тестових завдань на виконання певних моторно-рухових дій що відносяться до реального життя людини) дозволила визначити також і домінуючу півкулю головного мозку.

Набір із шести ситуаційних професійних юридичних задач був підібраний нами за рівнем складності та приналежністю до основних галузей права (адміністративне, господарське та кримінальне). Для визначення якості та психологічних особливостей розв'язання цих задач були розроблені критерії та алгоритми розрахунків коефіцієнтів, які отримуються при аналізі письмових відповідей, розв'язань. Подаємо нижче ці критерії.

Продуктивність – як один із показників ефективності професійної діяльності людини. У нашому випадку показник продуктивності характеризує кількість вирішених юридичних задач за певний проміжок часу. Коефіцієнт продуктивності (Кпр) – виражена у відсотках величина, яка вимірюється відношенням кількості спроб (КС) розв'язання юридичних задач до загальної кількості задач (ЗК), помножена на 100%. У загальну кількість спроб розв'язання юридичних задач входять усі можливі варіанти розв'язання юридичних задач, які вписані у бланк відповідей.

Ми можемо припустити, що отриманий відсотковий результат може свідчити про наступний рівень продуктивності: 0-30% – низька; 30-70% – середня; 70-100% – висока.

Ефективність, критерієм якої виступає коефіцієнт ефективності (Кеф) – виражена у відсотках величина, яка вимірюється відношенням кількості правильно (КПр) розв'язаних юридичних задач до загальної кількості (ЗК) задач, помножена на 100%. Отриманий відсотковий результат може умовно бути про рівень ефективності: 0-30% -низька ; 30-70% - середня; 70-100% - висока.

Для визначення домінуючої чуттєвої модальності (візуальна, аудіальна, кінестетична та дискретна) ми використовували спосіб психолінгвістичного аналізу контент-аналізу тексту письмових відповідей (розв'язання юридичних задач), де основними критеріями були переваги у вживанні досліджуваними певних слів – предикатів, які згідно положень НЛП [9; 17] та психосемантики [22] репрезентують домінуючу, стратегіальну у людини чуттєву модальність, психологічний «канал доступу» інформації, спосіб її фіксації, обробки та вербальної презентації результатів. Наприклад:

– «аудіальні» слова: акцентувати, розмова, тон, рима, гучний, звук, глухий, резонанс, монотонний, дзвінок, наголос, виразний, чути і т.п.

– «кінестетичні» слова: хапати, вручати, штовхати, контактувати, терти, жорсткий, теплий, холодний, узятися, здавити, відчутний, відчутний, тиснути, твердий, м'який, ніжний;

– «полімодальні» (дискретні): вирішувати, знати, думати, пам'ятати, розуміти, навчати, усвідомлювати, оцінювати, мотивувати, змінювати, відноситися.

Кількість правильно розв'язаних юридичних задач. Правильно розв'язана юридична задача повинна відповідати наступним еталонам відповідям (варіанти вирішення юридичних задач високо кваліфікованими експертами – фахівцями).

Кількість творчо розв'язаних юридичних задач. Творчо розв'язану юридичну задачу ми наділили наступними ознаками: оригінальність, нестандартність, інваріантністю, новизною – це те, що виділяє розв'язання задачі серед інших та характеризує самотність і неповторність людини. У нашому випадку дані критерії використовуватимуться для характеристики задачі, у розв'язку якої досліджуваний вдається до створення чогось нового, незвичного, що суттєво відрізняється від раніше відомого; швидкісність – здатність досліджуваних продукувати велику кількість ідей.

Рівні розв'язання юридичних задач. Нас цікавив саме творчий (креативний рівень), де креативність – рівень творчої обдарованості, здібностей до творчості, які проявляються в контексті нашого дослідження у мисленнєвій діяльності по вирішенню юридичних задач. Для його виміру ми запропонували використати коефіцієнт креативності (Ккр) – виражена у відсотках величина, яка вимірюється відношенням кількості творчо (КТр) розв'язаних юридичних задач до кількості (КПр) правильно розв'язаних задач, помножена на 100%.

Отриманий відсотковий результат може (знову ж таки – умовно) свідчити про наступні рівні (коефіцієнти) креативності: 0-30% – низький; 30-70% – середній; 70 - 100% – високий.

Емпіричні дані, їхня статистична обробка та якісний аналіз результатів дозволяє нам продовжити теоретичний аналіз впливу психологічних факторів (зокрема установок особистості) на вирішення юридичних задач. В першу чергу слід підкреслити виявлену нами стійку позитивну кореляцію між властивостями фіксованої установки і типологічними (модальними) характеристиками особистості майбутнього юриста. Вдалося визначити, що в основі формування певного комплексу властивостей характеру особистості знаходиться певний тип фіксованої установки. Високий рівень ефективності розв'язання юридичних задач та наявність творчого підходу до їхнього розв'язання спостерігається у тих досліджуваних, які при вивченні у них фіксованої установки виявили превалювання її динамічності та стійкості. Це також проявилось у гнучкості та швидкісності при розв'язанні задач.

Враховуючи домінантність лівої півкулі головного мозку, яка виявлена за методикою М. Аннет, можна вважати, що у досліджуваних із праволатеральними ознаками спостерігається стійка спрямованість на аналітичне, раціональне та послідовне пізнання умов юридичних задач. Вони також характеризуються переважаючою аудіальною репрезентативною системою та обробляють інформацію словесно-логічним способом, про що свідчить використання відповідних слів-предикатів при визначенні понять та чіткої орієнтації на законодавчі документи при письмовому вирішенні юридичної задачі.

Проведені нами дослідження дозволяють також констатувати, що динамічність установки у студентів-юристів безпосередньо впливає на прояви ви-

сокого рівня ефективності та продуктивності розв'язання юридичних задач, а також для них характерним є високий коефіцієнт креативності при вирішенні задач, що, безумовно, забезпечує творчий підхід під час пошуку відповіді.

Висновки. В основі вирішення професійної юридичної задачі студентом-юристом знаходиться його несвідома готовність до вирішення задачі, тобто установка, від якої суттєво залежить спосіб, якість та рівень розв'язання ситуаційних професійних юридичних задач. Наявність динамічних характеристик установки студентів-юристів сприяє прояву високого рівня ефективності, продуктивності розв'язання юридичних задач, а отже ним здійснюється творчий підхід під час пошуку відповіді. Натомість, в нетворчому підході до вирішення юридичних задач проявляється ригідний тип установки, тобто її грубість та «застрягання» суб'єкта у ситуації.

У досліджуваних з праволатеральними ознаками виявлена спрямованість на аналітичне, раціональне та послідовне пізнання способів вирішення юридичних задач (домінантність лівої півкулі головного мозку). В них домінує аудіальна чуттєва модальність, і тому обробка інформації здійснюється словесно-логічним способом, використовуються юридичні слова, поняття, визначення та закони, що є логічним підтвердженням факту переважання слів та переконань у професійній практиці юриста.

Все це дає змогу констатувати наступне – готовність до юридичної діяльності необхідно розглядати як цілісний прояв активності особистості у подоланні внутрішніх суперечностей на шляху до творчої реалізації планів і програм діяльності.

Подальшим розвитком психологічного нашого дослідження вважаємо розробку та використання спеціальних тренінгів для юристів та інших категорій правоохоронців спрямованих на вироблення у них креативних способів розв'язання професійних юридичних задач.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрюсюк В.Г., Казміренко Л.І., Юхновець Г.О., Медведєв В.С. Професійна психологія в органах внутрішніх справ: загальна частина: Курс лекцій. – К.: Українська академія внутрішніх справ, 1995. – 294 с.
2. Асямов С.В., Пулатов Ю.С. Профессионально-психологический тренинг сотрудников органов внутренних дел. – Ташкент: Академия МВД Респ. Узбекистан, 2000. – 141 с.
3. Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянская Е.В. Юридическая психология: Учебник. – Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2002. – 596 с.
4. Бжсалава И.Т. Проблема сознания, бессознательного психического в психологии установки. – Тбилиси : Мецниереба, 1976. – С. 23–37.
5. Бочелюк В. Й. Юридична психологія. К.: Центр учбової літератури, 2010. – 336 с.
6. Брагина Н.Н., Доброхотова Т.А. Функциональные асимметрии человека. – М.: Медицина, 1988. – 240 с.
7. Васильев В.Л. Юридическая психология. – СПб.: Питер, 1997. – 608 с.
8. Давыдов В.В. Нерешенные проблемы теории деятельности // Психологический журнал. – 1992. – №2. – С. 23–32.
9. Дилтс Р. НЛП: управление креативностью. – СПб.: Питер, 2003. – 416 с.
10. Еникеев М.И., Черных Э.А. Психология допроса. – М.: ВЮЗИ, 1990 – 147 с.
11. Зенков Л.Р. Бессознательное и сознание в аспекте межполушарного взаимодействия // Бессознательное: природа, функции и методы исследования. Т.4. Тбилиси.: Мецниереба, 1985. – С. 224–236.
12. Иванов В.В. Бессознательное, функциональная асимметрия, язык и творчество (к постановке вопроса) // Бессознательное: природа, функции и методы исследования. Т.4. Тбилиси.: Мецниереба, 1985. – С. 254–261.

13. Коновалова В.О., Шепітько В.Ю. Юридична психологія: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Право, 2008. – 240 с.
14. Костицкий М.В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. – К.: Вища школа, 1990. – 259 с.
15. Моляко В.А. Творческая конструктология (прологомены). – К.: Освіта України, 2007. – 388 с.
16. Надирашвили Ш.А. Понятие установки в общей и социальной психологии. – Тб. : Мецниереба, 1974. – 170 с.
17. НЛП-практик: полный сертификационный курс. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 272 с.
18. Норакидзе В.Г. Типы характера и фиксированная установка. – Тбилиси: Мецниереба, 1966. – 190 с.
19. Прангишвили А.С. Исследования по психологии установки. – Тбилиси: Мецниереба, 1967. – 225 с.
20. Романов В.В. Юридическая психология: Учебник. – М.: Юристъ, 1998. – 488 с.
21. Узнадзе Д.Н. Психология установки. – СПб.: Питер, 2001. – 416 с.
22. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса. – М.: Издательство Московского университета, 1972. – 230 с.
23. Чуфаровский Ю.В. Юридическая психология. Учебное пособие. – М.: Право и Закон, 1997. – 320 с.
24. Юридична психологія: Підручник / За заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєва. – К.: КНТ, 2007. – 360 с.
25. Karpenko V. Modern Approach to Psychological Study of Creative Thinking Among Law Enforcement Jiffictrs Internal security. Semiannual journal. – Polis Academy in Szczytno, 2011. – P. 147-155.

Карпенко В. В. ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ УСТАНОВОК НА РЕШЕНИЕ ЮРИДИЧЕСКИХ ЗАДАЧ

В статье предлагается вариант набора психодиагностического инструментария для исследования механизмов и способов решения профессиональных юридических задач, а так же результаты эмпирических исследований с использованием этого набора методик. Проведен теоретический анализ положений психологии установки и нейролингвистического программирования в контексте задачного подхода при моделировании юридической деятельности.

Ключевые слова: *задачный подход, юридические задачи, установка, межполушарная асимметрия, чувствительные модальности, нейролингвистическое программирование, репрезентативные системы.*

Karpenko V. PSYCHOLOGICAL INVESTIGATION OF PLANTS TO SOLVE PROBLEMS OF LEGAL

The paper proposes a variant of the set psychodiagnostic tools for investigation of the mechanisms and solutions to professional legal problems, and the results of empirical studies using this set of techniques. A theoretical analysis of the provisions set psychology and neurolinguistic programming konstekste a task approach for modeling legal activities.

Keywords: *A task approach, legal problems, installation, hemispheric asymmetry, sensory modality, neurolinguistic programming, representational systems.*